

PM 2009:106 RVII (Dnr 333-788/2009)

Intresseförfrågan om att delta i försöksverksamhet med sfi-bonus

Förfrågan från Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Stockholms stad anmäler intresse att delta i försöket med sfi-bonus och som svar på förfrågan översänds och åberopas promemorian.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

Integrations- och jämställdhetsdepartementet har ställt en intresseförfrågan till Stockholms stads kommunstyrelse om att delta i försöksverksamhet med sfi-bonus och kvalitetshöjande insatser inom svenskundervisning för invandrare (sfi). Syftet med försöksverksamheten med en sfi-bonus är att pröva om ekonomiska incitament kan göra att nyanlända snabbare lär sig svenska och därmed förbättrar sina möjligheter att få arbete.

Utformningen av försöksverksamheten och sfi-bonusen beskrivs i regeringens proposition 2008/09:156. Försöket gäller nyanlända som omfattas av kommunens flyktingmottagning och deras anhöriga samt övriga anhöriginvandrare, 18-65 år, som är folkbokförda första gången i en kommun från 1 juli 2009 till 30 juni 2010. Enligt förslaget ska kommunen lämna sfi-bonus till person som får minst betyget Godkänt på kurs B på studieväg 1, kurs C på studieväg 2 eller kurs D på studieväg 3 inom tolv månader från att sfi-utbildningen startade, men senast 15 månader från att personen folkbokfördes i Sverige första gången. Storleken på sfi-bonusen föreslås till 6 000-12 000 kronor beroende på betygsnivå.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) föreslås utvärdera försöket och bland de kommuner som anmält intresse att medverka i försöket välja ut femton försökskommuner som ska ha sfi-bonus och femton jämförelsekommuner.

Både försöks- och jämförelsekommunerna får ett särskilt bidrag för att genomföra kvalitetshöjande insatser inom sfi som omfattar cirka 1 000 kronor per deltagare baserat på ett genomsnitt av föregående års antal sfi-studerande. Försökskommunerna får ersättning för direkta kostnader för utbetald bonus samt ett schablonbelopp på 900 kronor per utbetald bonus för administrativa kostnader.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att genomföra en försöksverksamhet med sfi-bonus i kombination med kvalitetshöjande åtgärder för att utvärdera dess effekter på nyanländas arbetsmarknadsetablering.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden anser att det är positivt att genomföra en försöksverksamhet med sfi-bonus i kombination med kvalitetshöjande åtgärder för att utvärdera effekterna innan ett genomförande.

Mina synpunkter

Jag ställer mig positiv till att i Stockholm genomföra en försöksverksamhet med sfi-bonus. Den svenska arbetsmarknaden har ofta högt ställda krav på kunskaper i svenska. Ibland kanske orimligt höga. Men för den som vill leva ett fullgott liv i Sverige är kunskaper i svenska mycket viktiga.

Vi vet att ett antal elever idag har ett eller flera avbrott från sina sfi-studier. Detta riskerar att försena etableringen på arbetsmarknaden och i värsta fall att leda till utanförskap och segregation. Kraven för sfi-bonus är ställda på så sätt att de dels motverkar avbrott i studierna, dels att studierna bör påbörjas inom tre månader från och med kommunplacering. Det är också positivt att försöket kombineras med kvalitetshöjande åtgärder. Bonusen får däremot inte motverka arbetslinjen.

Sammanfattningsvis är det bra att bonusen i ett första skede införs på försök vilket ger kommunerna ett bra beslutsunderlag inför ett permanent genomförande. Det är min förhoppning att Stockholm ska få vara med i försöket.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Stockholms stad anmäler intresse att delta i försöket med sfi-bonus och som svar på förfrågan översänds och återopas promemorian.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 22 maj 2009

ULF KRISTERSSON

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Intresseförfrågan om att delta i försöksverksamhet med sfi-bonus

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Stockholms stad avstår från att delta i en försöksverksamhet med SFI-bonus.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden får i uppdrag att tillse att SFI-undervisningen i högre grad kombineras med praktikplatser och/eller yrkesutbildning.
3. Därutöver anför följande.

Vi anser att det finns för många frågetecken och problem med att införa en bonus för dem som genomgår och blir godkända inom SFI-undervisningen. Det finns en hög risk att själva undervisningen kommer i andra hand när elever och lärare mer kommer att förhålla sig till vilka som överhuvudtaget kan få bonus och sedermera ska bli godkända. Dessutom är det snarare de som har svårast och oftast då står längst ifrån arbetsmarknaden och har sämst ekonomi som skulle behöva en morot för att klara sin SFI- undervisning. Det här förslaget riktar sig till dem som har stora chanser att klara sig även utan bonus.

För att klara arbetslinjen och för att fler ska kunna komma ut i arbetslivet bör SFI-undervisningen i högre grad kombineras med praktik. Möjligheten att läsa andra ämnen parallellt bör undersökas. Vi tycker exempelvis att man borde kombinera en SFI-undervisning med en vårdbiträdesutbildning och sedan kunna erbjuda jobb inom kommunen till dem som blir godkända. Vi tycker att en av dem som nu studerar inom SFI uttryckte sig väldigt bra i Dagens Nyheter den 12 maj, "Dessutom är ju det enda sättet att verkligen lära sig svenska att umgås med svenskar. Det kan man inte köpa för pengar ". Tydligare än så blir det inte.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Roger Mogert, Tomas Rudin, Teres Lindberg och Malte Sigemalm* (alla s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) enligt följande.

1. avslå föredragande borgarrådets förslag att Stockholms stad anmäler intresse att delta i försöket med sfi-bonus
2. därutöver anför följande:

Sfi-bonus är ett märkligt förslag som bygger på en idé om att nyanlända är lata och inte vill läsa sfi tills de har nått nivån för nationella provet. Verkligheten är tvärtom – elever vill läsa färdigt för att få bästa möjliga start i Sverige men plockas ofta ur undervisningen till ett anvisat arbete innan de har nått nivån för nationella provet. Sfi-bonus är ett orättvist förslag som skapar konflikter helt i onödan. Varför ska just nyanlända få bonus när de är klara med en utbildning? Varför ska nivå 3-elever få mer pengar än nivå 1 och 2? Det är alltså en direkt diskriminering av dem som har ett svårare utgångsläge och därmed placeras i nivå 1 eller 2.

Vi vill motverka strukturell diskriminering och särlösningar och istället skapa en sfi-verksamhet som ger bästa möjliga förutsättningar för en bra start i Sverige. Den enskilde ska ha större frihet att välja praktik kombinerat med sfi-undervisningen och möjligheten att läsa andra ämnen parallellt med sfi bör prövas. Förslaget om sfi-bonus visar att regeringen inte förstått vilka svårigheter som faktiskt finns inom sfi med stora klasser med elever som ofta lever under mycket osäkra ekonomiska villkor. De 100 miljoner kronor som reformen kostar skulle göra en hel del nytta för bättre verksamhet inom sfi-verksamheten som helhet.

ÄRENDET

Integrations- och jämställdhetsdepartementet har ställt en intresseförfrågan till Stockholms stads kommunstyrelse om att delta i försöksverksamhet med sfi-bonus och kvalitetshöjande insatser inom svenskundervisning för invandrare (sfi). Syftet med försöksverksamheten med en sfi-bonus är att pröva om ekonomiska incitament kan göra att nyanlända snabbare lär sig svenska och därmed förbättrar sina möjligheter att få arbete.

Utformningen av försöksverksamheten och sfi-bonusen beskrivs i regeringens proposition 2008/09:156. Försöket gäller nyanlända som omfattas av kommunens flyktingmottagning och deras anhöriga samt övriga anhöriginvandrare, 18-65 år, som är folkbokförda första gången i en kommun från 1 juli 2009 till 30 juni 2010. Enligt förslaget ska kommunen lämna sfi-bonus till person som får minst betyget Godkänt på kurs B på studieväg 1, kurs C på studieväg 2 eller kurs D på studieväg 3 inom tolv månader från att sfi-utbildningen startade, men senast 15 månader från att personen folkbokfördes i Sverige första gången. Storleken på sfi-bonusen föreslås till 6 000-12 000 kronor beroende på betygsnivå.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) föreslås utvärdera försöket och bland de kommuner som anmält intresse att medverka i försöket välja ut femton försökskommuner som ska ha sfi-bonus och femton jämförelsekommuner.

Både försöks- och jämförelsekommunerna får ett särskilt bidrag för att genomföra kvalitetshöjande insatser inom sfi som omfattar cirka 1 000 kronor per deltagare baserat på ett genomsnitt av föregående års antal sfi-studerande. Försökskommunerna får ersättning för direkta kostnader för utbetald bonus samt ett schablonbelopp på 900 kronor per utbetald bonus för administrativa kostnader.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på att genomföra en försöksverksamhet med sfi-bonus i kombination med kvalitetshöjande åtgärder för att utvärdera dess effekter på nyanländas arbetsmarknadsetablering. Kontoret ställer sig därmed positiv till att staden via Social- och arbetsmarknadsnämnden anmäler intresse att delta i försöket.

En remiss på en departementsskrivelse med förslag om införande av en sfi-bonus, ”Sfi-bonus – stimulans för nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska” (Ds 2008:19), har tidigare besvarats av staden genom kommunstyrelsen. I remissvaret ställde sig staden i huvudsak positiv till införande av en sfi-bonus.

Stadsledningskontorets bedömning är att merparten av de studerande som kommer att få sfi-bonus är självförsörjande. Det vill säga att majoriteten inte är försörjningsstödstagare eller personer som omfattas av stadens flyktingmottagande och har introduktionsersättning. Det är mer sannolikt att en studerande på studieväg 3 uppnår betyg som ger sfi-bonus inom ett år än studerande på studieväg 1 och 2. På studieväg 3 har en mindre andel ekonomiskt

bistånd från staden, medan en betydligt större andel har ekonomiskt bistånd på studieväg 1 och 2.

Stadsledningskontoret vill påpeka att det kan finnas en konflikt mellan sfi-bonusens incitament att studera färdigt på sfi och den tydliga arbetslinjen i stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning. Syftet med sfi-bonusen anges dock vara att nyanlända snabbare lär sig svenska och därmed snabbare får arbete. Kontoret anser att utformningen av försöksverksamheten ger möjlighet att utvärdera vilka effekter sfi-bonusen har haft på nyanländas arbetsmarknadsetablering.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 maj 2009 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v) och Abdo Goriya m.fl. (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson (mp), *bilaga 1*.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

En remiss på en departementsskrivelse med förslag om införande av en sfi-bonus, ”Sfi-bonus – stimulans för nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska” (Ds 2008:19), har tidigare besvarats av staden genom kommunstyrelsen. I remissvaret ställde sig staden i huvudsak positiv till införande av en sfi-bonus.

Förvaltningen anser att det är bra att först genomföra en försöksverksamhet med sfi-bonus i kombination med kvalitetshöjande åtgärder för att utvärdera effekterna innan ett genomförande. Förvaltningen föreslår att staden anmäler intresse att delta i försöket.

Förvaltningens bedömning är att merparten av de studerande som kommer att få sfi-bonus är självförsörjande. Det vill säga att majoriteten inte är försörjningsstödstagare eller personer som omfattas av stadens flyktingmottagande och har introduktionsersättning. Det är mer sannolikt att en studerande på studieväg 3 uppnår betyg som ger sfi-bonus inom ett år än studerande på studieväg 1 och 2. På studieväg 3 har en mindre andel ekonomiskt bistånd från staden, medan en betydligt större andel har ekonomiskt bistånd på studieväg 1 och 2.

Förvaltningen vill dock poängtera att försöksverksamheten med sfi-bonus medför konsekvenser för bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning varför förtydliganden är nödvändiga i stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning för att säkerställa lika handläggning över staden.

Det gäller dels förslaget i propositionen som innebär att utbetald sfi-bonus inte ska beaktas vid tillämpning av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) samt lagen (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar. Om undantag regleras i en förordning föreligger ingen risk för den kommunala likställigheten. Stadens riktlinjer bör dock kompletteras med förtydliganden vad som gäller vid handläggning av ansökningar om ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning från personer som nyligen respektive längre tillbaka i tiden har fått sfi-bonus, samt för vilken typ av bistånd sfi-bonusen inte ska beaktas.

Förvaltningen vill också påpeka att det kan finnas en konflikt mellan sfi-bonusens incitament att studera färdigt på sfi och den tydliga arbetslinjen i stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning. Syftet med sfi-bonusen anges dock vara att nyanlända snabbare lär sig svenska och därmed snabbare får arbete. Förvaltningen anser att utformningen av försöksverksamheten ger möjlighet att utvärdera vilka effekter sfi-bonusen har haft på nyanländas arbetsmarknadsetablering och hur den stödjer arbetslinjen.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v) och Abdo Goriya m.fl. (s) enligt följande

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden avstår från att delta i en försöksverksamhet med sfi-bonus.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden får i uppdrag att tillse att sfi-undervisningen i högre grad kombineras med praktikplatser och/eller yrkesutbildning.
3. Därutöver vill vi framföra följande.

Vi anser att det finns för många frågetecken och problem med att införa en bonus för dem som genomgår och blir godkända inom sfi-undervisningen. Det finns en hög risk att själva undervisningen kommer i andra hand när elever och lärare mer kommer att förhålla sig till vilka som överhuvudtaget kan få bonus och sedermera ska bli godkända. Dessutom är förslaget inriktat på att de som redan har störst chanser att klara sig, kommer att få pengar medan de som har svårast och oftast då står längst ifrån arbetsmarknaden inte får någon bonus.

För att klara arbetslinjen och för att fler ska kunna komma ut i arbetslivet bör sfi-undervisningen i högre grad kombineras med praktik. Möjligheten att läsa andra ämnen parallellt bör undersökas. Vi tycker exempelvis att man borde kombinera en sfi-undervisning med en vårdbiträdesutbildning och sedan kunna erbjuda jobb inom kommunen till dem som blir godkända. Vi tycker att en av dem som nu studerar inom sfi, Abbas Blash, uttryckte sig väldigt bra i Dagens Nyheter den 12 maj, " Dessutom är ju det enda sättet att verkligen lära sig svenska att umgås med svenskar. Det kan man inte köpa för pengar ". Tydligare än så blir det inte.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson (mp) enligt följande

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden avstår från att delta i en försöksverksamhet med sfi-bonus.
2. Därutöver anför följande.

Undervisningen riskerar att komma i andra hand när elever och lärare behöver förhålla sig till vilka som överhuvudtaget kan få bonus och sedermera ska bli godkända.

De olika bonusnivåerna på 6 000-12 000 beroende på betygsnivå är inte motiverade. Det är märkligt att de som har bättre studievana och språkförmåga föreslås få högre bonus än de som studerar på lägre nivå. Den stora pedagogiska utmaningen är undervisningen av analfabeter och lågutbildade som saknar studievana

Den enskilde ska ha större frihet att välja praktik kombinerat med sfi-undervisningen och möjligheten att läsa andra ämnen parallellt med sfi bör prövas.